

Visitaforedrag i Frogner kirke 18.03.18

Bispevisitas i Lier, Røyken og Hurum prosti 6.-18.mars 2018

Jeg vil begynne med å takke for de mange møtene under denne visitasen. Det har vært gode samtaler, fine opplevelser og fellesskap rundt omkring i Lier, Røyken og Hurum. Takk til alle som har bidratt med forberedelser og gjennomføring, og til alle som har møtt fram og deltatt underveis.

Domprost Kjetil Haga deltok som fungerende biskop de fire første dagene da jeg var sykmeldt, og jeg er takknemlig for den gode jobben han gjorde. Når jeg i fortsettelsen sier «vi» om det vi har opplevd, er det våre samlede inntrykk og tilbakemeldinger jeg gir uttrykk for.

1. Visjon

Den norske kirkes visjon er "Mer himmel på jord". Kirken har en visjon om å fremme og synliggjøre Guds rike slik at mennesker kjenner seg sett, elsket, tilgitt og fornyet. Vi ønsker å utruste hverandre til livsmot og tjeneste for Gud og hverandre.

Jeg har sett mange eksempler på dette i disse to ukene jeg har vært på visitas i Lier, Røyken og Hurum. Kirkebyggene og menighetenes fellesskap har sin naturlige plass i lokalmiljøet på hvert sted. Mennesker møtes til gudstjenester og andre samlinger og de kirkelige handlinger oppsøkes av mange. Barn og unge har gode tilbud med trosopplæring fra 0 - 18 år. Kunst og kultur er en viktig del av menighetenes virksomhet og det er mange eksempler på et godt samarbeid mellom kirkelige og andre kulturelle aktører. Alt dette gleder meg og er med på å bringe «mer himmel til jorda». En visjon skal løfte blikket vårt og hjelpe oss til å rette ryggen og løfte hodet. Den leves ut i praksis i de mange små og store anledninger vi har til å møte hverandre og dele kirkens gaver og oppgaver.

2. Lier, Røyken og Hurum prosti

Dette prostiet består av tre kommuner som også er tre fellesrådsområder.

Det er i prostiet til sammen 57 868 innbyggere og 38 159 medlemmer av kirken, noe som utgjør 66 % av befolkningen. Medlemstallet har økt i antall personer, men sunket prosentvis i forhold til et økende folketall. Vi ser en økning i besøket i kirkene våre, særlig på kulturarrangementer.

Det er 14 – snart 15 - kirker i prostiet, og vi har besøkt de fleste av dem.

I Hurum er det 3 sokn og 4 kirker. Førrige søndag var det gudstjeneste i Holmsbu kirke (1887) med deltakelse av barn, ungdom og voksne. I forbindelse med kirkekaffen fikk vi en flott omvisning med fokus på arbeider fra kunstnerkolonien rundt maleren Henrik Sørensen. I Hurum er det ellers en middelalderkirke på Klokkarstua (1150). Filtvet kirke (1894) og Kongsdelene kirke (1905) besøkte vi med morgenbønn.

I Røyken er det 3 sokn og 4 kirker. Visitasen startet med morgenbønn i Røyken middelalderkirke (1229). I Slemmestad kirke (1935) møtte vi konfirmanter, og i Nærnes kirke (1893) hadde vi morgenbønn.

Spikkestad Kirke- og Kultursenter er nesten ferdig og vil bli vigslet i mai. Vi hadde gleden av en omvisning i dette bygget som skal romme både et kirkerom, et livssynsåpent seremonirom, kirkekontorer og andre aktivitetsrom for barn, unge og voksne, for kulturskolen og frivillig virksomhet. Det blir et spennende bygg og vi ser fram til å følge erfaringen som gjøres med dette banebrytende samarbeidet.

I Lier er det 4 sokn og 6 kirker. Vi hadde gleden av ha morgenbønn og skolegudstjeneste i Tranby kirke (1855) og i Gullaug kirke (1905). I Sylling kirke (1852) fikk vi oppleve en flott kulturkveld der vi blant annet fikk høre det nye orgelet. Vi hadde gleden av å se Sjøstad kirke (1896) som nettopp er ferdig renoverert, og der hadde vi også en samling med konfirmanter i kirkestua. Her i Frogner kirke (1694) fikk vi være med på en nydelig «Kunstpause» med elever fra St.Hallvard videregående skole.

Visitasen handler i stor grad om å se hvordan det står til i menighetene og dele det kristne fellesskapet med hverandre. Det opplever jeg at vi i stor grad har fått gjøre.

3. Struktur og kultur

Frivillighet er en svært viktig del av kirkens liv. Her i prostiet har vi mange som er med i kirkelige råd og tar ansvar for styre og stell, og jeg har hatt interessante og innholdsrike samtaler med rådene i hver av de tre kommunene. Jeg har møtt et stort engasjement for det lokale arbeidet, for å skape gode møteplasser og legge til rette for at folk kan finne sin plass og ta på seg oppgaver som gir mening og glede. Mange av kirkebyggene har venneforeninger som gjør en stor og viktig innsats med dugnader og innsamlinger til utstyr og utbedringer.

Kirken som organisasjon er en sammensatt størrelse, og det er mange roller å ivareta. Ansatte og frivillige medarbeidere må fortsette å snakke sammen og støtte og oppmuntre hverandre. Med to arbeidsgiverlinjer er vi avhengige av et godt samarbeid i tillit og respekt for hverandres oppgaver. Det er en utfordring å skape den gode vi-følelsen i den lokale kirke, og det må stadig legges vekt på god dialog på kryss og tvers av linjer. Jeg vil benytte anledningen til å takke kirkevergene for deres innsats og viktige arbeid i den lokale kirke, og samtidig vekke betydningen av å investere i samarbeidet videre.

Vi vil i fortsettelsen arbeide videre med våre nåværende og framtidige strukturer i Den norske kirke. Her er det ingen av oss som kjenner fasiten ennå.

Samtidig må vi huske at kultur er enda viktigere enn struktur. Måten vi møter hverandre på som gode medarbeidere og medmennesker er avgjørende for hvordan det oppleves å være en del av kirken vår. Da vi startet visitasen i Røyken kirke for snart to uker siden ble vi minnet om hvordan vi alle er en gave til hverandre. Dette er det viktig å ha med oss videre, og la både takknemlighet, bønn og omsorg for hverandre prege kulturen i menighetene våre.

4. Bredde og dybde.

Grunnloven slår fast at Den norske kirke forbliver Norges folkekirke. Folkekirken er ikke et fast definert begrep, og den blir til på hvert sted i de møtene som vi alle er en del av.

Tallene viser at andelen dømte barn i befolkningen går ned. Samtidig erfarer vi at dåpshandlingen og de andre kirkelige handlingene betyr mye for dem som benytter seg av dem. Flere deltar ved hver enkelt anledning og mange støtter opp om dåp og konfirmasjon. Det er allikevel tallene knyttet til søndagskirken som går nedover. Hverdags-kirken har vi ikke i samme grad noen samlet oversikt over, men mange kirker og menighetshus har høy aktivitet med mye liv og røre uka gjennom.

Vårt inntrykk er også at kirkegårdene våre besøkes mer enn før, og at mange setter stor pris på at de stelles godt. Tidlig i visitasen var vi på driftsgården i Røyken og møtte kirketjenere og kirkegårdsansatte i hele prostiet. Jobben deres er først og fremst praktisk, men de har også en stor oppgave i å møte folk i kirkene og på kirkegårdene på en vennlig og god måte.

Menighetene i Den norske kirke på hvert sted må fortsette å legge til rette for bredden. Det skal være lett å finne en dato for dåp og å få den støtten man trenger når man ønsker å bringe barnet sitt til kirken. Administrative ansatte tar imot mange henvendelser og gjør en god og til tider avgjørende innsats for at folk skal kunne benytte seg av kirkens tjenester.

Gudstjenestene våre skal også bidra til at troen får næring og utfordringer i livets ulike faser og situasjoner. Gjennom forkynnelse, bønn, salmesang og musikk må det gis en dybde som gir mening og innhold. Bredden i kirken og dybden i tro og lære er ikke motsetninger, men dimensjoner som utfyller hverandre. Kirkemusikerne og prestene samarbeider om planleggingen, og flere steder er også frivillige aktivt med i forberedelser og gjennomføring. Dette vil jeg oppmuntre til i enda større grad, slik at enda flere kan få et eieforhold til gudstjenestene.

5. Trosopplæring

Trosopplæringen er et viktig satsningsområde i kirken. Barn og unge fra 0 til 18 år skal ha gode tilbud som gir dem tilhørighet til kirken, kunnskap og hjelp til å leve i den kristne tro. Trosopplæringen skal gi videre de grunnleggende fortellingene i vår kristne tro, og gi barn og unge erfaringer med hva det vil si å tro og be og leve som kristne.

Det er en stor og viktig oppgave å skape gode møteplasser for barn og unge. Møte med undervisningsgruppa blant de ansatte gav oss en påminnelse om hvor viktig det er at trosopplæringen er et felles satsningsområde for stab og menighet. En systematisk og forutsigbar samhandling mellom ulike faggrupper og frivillige kan motvirke ensomhet og motløshet i arbeidet.

Underveis i visitasen har vi møtt barn på leksehjelp på Spikkestad, prosjektkor i Hurum, familiekor i Frogner, konfirmanter i Sylling, Sjøstad og på Slemmestad, Ten-Sing'ere og unge ledere i menighetene her i Lier. Vi har vært på besøk på begge ungdomsskolene i Hurum og feiret påskegudstjeneste med barna fra Nordal skole i Tranby kirke. Vi har også besøkt Briskeby Skole- og kompetansesenter og sett litt av det flotte arbeidet som gjøres der for å støtte og bedre livet for unge hørselshemmede.

Trosopplæringen har gode planer og mange gode tiltak. Kirken har lagt stor vekt på arbeidet med planene i denne sammenheng, og hver enkelt menighet i hele Norge har nå godkjente planer på dette området. Samtidig med de gode planene må det være en fleksibilitet som gir rom for ildsjeler og nye ideer i

menighetene. Et godt samspill mellom ansatte og frivillige som brenner for noe kan gi flotte resultater.

Det er også en erfaring at oppslutningen ikke alltid blir slik vi arbeider for og drømmer om. Da er det viktig å holde motet oppe! Vi legger planer og gjør så godt vi kan, men vi legger også alt som skjer i Guds hender. Da kan vi ikke ta hele æren når vi lykkes med noe, men heller ikke hele skylden når skuffelser kommer. Arbeid og hvile – dette å overlate alt til Gud – er en grunnleggende dynamikk i en kristen kirke.

6. Kirke og kommune

Kommunene har i henhold til Kirkelovens §15 ansvar for å stille de nødvendige midler til rådighet for vedlikehold og drift av den lokale kirke. I løpet av visitasen har vi hatt nyttige og hyggelig møter med ledelsen i hver av de tre kommunene. Vi har vært tydelige på å takke kommunene helt konkret for gode bidrag til kirker og kirkegårder. Vi møtte stor forståelse for lokalkirkens behov og oppgaver, og det er gjennomgående veldig god kommunikasjon mellom kirken og kommunens ledelse. Vi har understreket at kirken ønsker å være en samfunnsaktør som er på tilbudssiden med våre tilbud og tjenester i lokalsamfunnet. Diakonien fikk et særlig fokus i disse samtalene, med en felles forståelse av hvor viktig diakontjenesten er og den muligheten den også har til å forløse en større grad av frivillig arbeid.

Som følge av sammenslåingen av Røyken, Hurum og Asker kommuner er det nå besluttet at nye Asker blir en del av Oslo bispedømme. Vi som blir igjen i Tunsberg beklager at vi fra 2020 mister menighetene i Røyken og Hurum. Samtidig håper og tror vi at det kirkelige fellesskapet i nye Asker vil bli en god ramme om arbeidet i disse menighetene. Det blir endringer også i andre prostier i vårt bispedømme, og det er nedsatt et utvalg som er gang med å se på den fremtidige prostistrukturen i Tunsberg.

7. Diakoni og felleskap

Vi har mange frivillige som lager mat og steller i stand til måltider og et fellesskap rundt bordet. Dette har vi selv nytt godt av underveis. Det er godt å komme til dekket bord og føle seg verdsatt og ventet. Måltidet er et bilde som Bibelen ofte bruker på Guds rike, og det gleder meg å se at menighetene våre skaper gode og inkluderende fellesskap rundt bordet.

I møtet med de to diakonene i prostiet ble vi minnet om betydningen av den gode samtalen med mennesker i ulike livssituasjoner. Diakonien handler mye om nærvær og tilstedeværelse, og at mennesker vi møter kan gå videre med litt mer håp. Diakonien skal motvirke ensomhet og gi en opplevelse av å være hjemme og høre til, enten man kommer fra våre bygder og steder eller fra et annet sted i Norge eller fra en annen del av verden. Flyktninger og innvandrere beriker våre fellesskap og det er viktig at kirken bidrar til å bygge bro og tillit mellom folk med ulik bakgrunn, tro og kultur.

I alle tre kommunene har vi besøkt institusjoner og hatt gode møtepunkter med ansatte og beboere. Andakt på sykehjemmene er en viktig kirkelig tradisjon som på ingen måte er gått ut på dato. De som ikke selv kan komme seg til kirke, skal få besøk av kirken der de er og møtes av personer som bringer dem Ordet og sakramentet. Sang og musikk som skaper gjenkjennelse er en stor berikelse og hjelp til å hente fram det som kanskje ligger langt tilbake i hukommelsen, og det har vi fått erfare også disse ukene.

Gjestfrihet er et særtrekk ved våre gode naboer i Sikh-tempelet her i Lier. Besøket der gav oss en orientering om deres tro og virksomhet med imponerende stor innsats fra mange. Vi fikk også smake deilig mat med et krydder som gjorde godt for en sår hals. Det gjorde inntrykk på meg å høre om deres forhold til det hellige og deres holdninger til å gi mennesker frihet i forhold til praktiseringen av sin tro. Jeg håper at det nystartede Dialogsenteret på Fjell i Drammen vil være en god ressurs for menighetene våre i tiden framover.

Prosjektet Menighetsplanting på Spikkestad har pågått i mer enn tre år og er inne i sitt siste prosjektår. Dette er en viktig satsning i lokalmiljøet, og bidrar til at det er aktiviteter som kan fylle den nye kirken fra første stund. Det norske misjonsselskap, Tunsberg bispedømme og Røyken menighet med en frivillig givertjeneste står sammen om dette. Finansiering gjennom givertjeneste tror jeg vil bli stadig viktigere i årene som kommer.

8. Kirke og kultur

I løpet av visitasen har vi vært med på tre flotte kulturkvelder. Vi har opplevd at takhøyden er stor og terskelen lav når det gjelder å fylle kirkerommene med gode opplevelser. I Sylling fikk vi høre det nye orgelet og mye fin korsang. I Hurum var vi med på en fin konsert og et underholdende program på

Grønsand gård. I Slemmestad kirke var vi med i en spennende panelsamtale om kirkens betydning i lokalsamfunnet før og nå, og med blikk framover.

Som tidligere nevnt ser vi at oppslutningen om kulturelle arrangementer i kirkene våre øker. Vi tror at dette er med på å gjøre kirken til et sted for livstolkning og hjelp til livsmot. Vakre og gode opplevelser gir oss et løft og et lys over livet. Kirkemusikerne bidrar veldig verdifullt på mange områder, både i gudstjenesteliv og seremonier, med kor og konserter.

Som arbeidsgiver for prestene vil jeg gjerne gi et ekstra håndtrykk til prestene i dette prostiet. Vi har 8 sokneprester, 1 prostiprest og 1 prosjektprest/prostiprest på Spikkestad, samt prosten som har sete her i Lier. Jeg har i løpet av visitasen fått et inntrykk av forkynnelsen til prestene, og kunnet gi gode tilbakemeldinger på det. Samtalen med prestene gav meg et tydelig bilde av hvordan hver enkelt av dem er engasjert på sine steder og står sammen med menighetsråd og andre ansatte i det lokale arbeidet. I krevende omstillingstider har prestene viste evne til fleksibilitet og en arbeidsinnsats som det står stor respekt av.

Det økumeniske samarbeidet i Røyken og Hurum har blitt vanskeligere etter Kirkemøtets vedtak om vigsel av likekjønnede par. Dette er ikke så aktuelt i Lier siden det ikke er andre menigheter her. Jeg vil oppmuntre til at man forsøker å holde kontakten og finne måter å stå sammen på som kristne søsken lokalt.

9. Strategi og videre arbeid

I mine anbefalinger til ansatte, menighetsråd og andre jeg har møtt, har jeg ønsket å understreke følgende:

- Vi må fortsette å snakke sammen om den kulturen vi har når vi møtes i alle sammenhenger. Vi skal være vennlige, inkluderende og nådige mot hverandre.
- Vi må arbeide videre med at stadig flere kan få et eieforhold til gudstjenestene, og at frivillige blir hørt både i planlegging og evaluering av gudstjenestene våre.
- Jeg drømmer om en større forløsning av frivilligheten gjennom blant annet en ytterligere satsning på diakonen. Stillinger som diakon eller frivillighetsledere kan gi kirken og lokalsamfunnet en enda større evne til å nå ut gjennom frivillige medarbeidere som rekrutteres og følges opp på en god og forsvarlig måte.

- Kirke og kultur må fortsette å samarbeide og bygge broer mellom ulike uttrykksformer som kan gi oss det vakre og sanne og skape mening og innhold i livet.
- Tunsberg bispedømmeråd har erklært 2018 som et ungdomsår hos oss, der vi arbeider for å styrke menighetene i deres evne til å møte ungdom i vår tid.

Til slutt vil jeg løfte visjonen om kirken som vårt hjem i lokalsamfunnet. Kirken skal være et nådens sted i en nådeløs tid, et sted der vi kan slappe av og kjenne at vi får støtte, slik en av ungdommene vi møtte uttrykte det, et sted der vi hører til - uten for mange krav og forventninger. Det er Guds gave til oss og en gave vi skal få ta imot og gi hverandre.

Gud velsigne menighetene i Lier, Røyken og Hurum!

Frogner kirke 18. mars 2018.

Per Arne Dahl, biskop i Tunsberg.